

CRÒNICA DE LA JORNADA

INNOVEM PER TRANSFORMAR

Dissabte, 12 de febrer de 2022

En el marc de la campanya de **#TransformacióRepublicana**, el dissabte 12 de febrer es va celebrar la jornada "Innovem per transformar" organitzada de manera conjunta per les sectorials d'Empresa, d'Universitats, Recerca i Innovació, Societat Digital i Administracions Públiques d'Esquerra Republicana.

En la benvinguda i presentació, la vicesecretària general d'Acció Política, Sara Bailach i Ardanuy, va presentar el motiu i propòsit de la campanya per donar a conèixer **les 4 transformacions que lidera la Generalitat republicana** (lila, verda, socio-econòmica i democràtica) que ens han de fer un país millor per a tothom avançant cap a la República Catalana. Aquesta jornada és una bona manera de començar, amb **la innovació com a palanca de transformació**, posant la transformació digital al servei de les transformacions del país.

La innovació al servei de les transformacions republicanes

Tot seguit va ser el torn de'n **Roger Torrent**, conseller d'Empresa i Treball, que ens va poder il·lustrar des de l'òptica de Govern. Va començar fent referència al matemàtic Heró d'Alexandria (segle I aC) que va inventar la eolípila, una bola precursora de la màquina de vapor, un invent que no va tenir aplicació fins que James Whatt la va aplicar a la màquina de vapor donant pas a la revolució industrial. Aquest exemple li serveix precisament per explicar com és d'important la connexió entre talent humà i les estructures formals i informals, com el 22@ i Silicon Valley. Per això és tant important **la transferència de coneixement**, sense corretja de transmissió entre coneixement, innovació tecnologia i teixit productiu els invents es queden en un simple invent que no impacta en la vida de les persones. Per això, cal generar **un ecosistema innovador** que inclogui les tres vessants. Tot i així, la producció també pot actuar com a motor d'innovació, com demostra l'exemple de la Xina, en que un procés manufacturer evoluciona a innovació tecnològica en la nova ruta de la seda. Generar **un ecosistema innovador necessita impuls polític** per a que es generi, reproduïxi i creixi. Per exemple, la innovació blava, que representa els grans oceans, genera guanys i és arriscada però també genera transformacions de fons. Mariana Mazzucato, precursora de l'Estat emprenedor, defensa que **la innovació orientada** no és una ingerència al sector privat sinó que alinea objectius comuns, però cal un context favorable a la innovació orientada: reptes comuns i inversió pública. El context europeu és favorable a aquest discurs: hi ha la consciència de qui si Europa vol ser un *player* ha de generar innovació tecnològica. Per això, s'estableixen missions en el new Green Deal que ajuden en aquesta direcció: transició ecològica, digitalització i innovació. I també recursos públics en forma de *Next Generation*, el nou Pla Marshall de tall keynesià. **La innovació al servei del bé comú és una perspectiva molt republicana**. Ara s'ha de decidir com a país cap a on volem anar. Hem de decidir en què som bons i a què volem apostar, aquesta és la clau de l'èxit. Hem de ser capaços de treballar en el **relat de país per la innovació que associï la innovació amb el bé comú**, la prosperitat econòmica, el benestar de la ciutadania i la sostenibilitat ambiental. Hem de ser conscient que la recerca en desenvolupament, R+D+I, no és un procés linial (universitats, centres de recerca i transferència de coneixement). És més aviat un procés més químic que físic. Molt més líquid. Hem de ser capaços de **treballar en la idea de clúster**. Se n'estan creant nous com en l'àmbit TIC i en l'economia circular. I que arribi a

les pimes. Cal també, **un canvi de cultura que ha de superar la lògica de la desconfiança mútua per la col·laboració entre empresa i administració**. Des de l'òptica liberal, es deia que la millor política industrial és la que no existeix, la que deixa fer. Des de l'òptica progressista, som conscients que cal canviar aquesta visió, hem de ser conscients que cal canviar-ho, l'empresa ha d'entendre que hi hagi direcció política. L'economia que no vagi dirigida als reptes globals serà una activitat econòmica que no reeixirà. És imprescindible la col·laboració empresa-administració i entre empresa-empresa. És **un canvi de paradigma que necessita de la innovació**. Som una societat plural que hem de fer més esforços per ser més pluralistes. La diversitat que presenta la societat catalana s'ha d'integrar encara més en els presa de decisió del poder. Som una comunitat cohesionada, que necessita llimar les desigualtats i reduir les bretxes. Tenim un bon sistema de salut pública, que és un factor d'atracció de talent. Les economies innovadores són les que tenen comunitats pluralistes i una societat cohesionada. En definitiva, innovació i bé comú.

El republicanisme digital: la transformació digital al servei de la ciutadania

En **Víctor Gordó**, secretari general de la sectorial d'Universitats, Recerca i Innovació, va ser la persona encarregada de moderar i conduir el debat a la taula rodona dedicada a parlar de la transformació digital que va comptar amb la participació de **Genís Roca**, expert en transformació digital d'empreses, **Liliana Arroyo**, doctora en Sociologia especialitzada en innovació social digital, **Jordi Marín**, expert en transformació digital a l'empresa, **Lluís Juncà**, director general d'Innovació i Emprenedoria de la Generalitat de Catalunya, **Núria Espuny**, directora general d'Administració Digital de la Generalitat de Catalunya, i **Jordina Freixenet**, segona tinenta d'alcalde i regidora de Presidència de la Paeria de Lleida. En Víctor Gordó, per iniciar el debat, va llançar la pregunta: **com la transformació digital pot ajudar a la ciutadania?**

Amb aquesta premissa va iniciar la xerrada en **Genís Roca**, que va posar en pre-avis que els termes innovació i transformació digital el posen molt nerviós, ja que s'han usat tant que manquen de significat, rebutja aquests termes per que ja no se sap de què parlem, com parlar de canvi cultural i de model de negoci. Són termes tant genèrics que perden el significat de les coses. En Genís prefereix parlar en termes de **revolució, fer les coses d'una altra manera, innovació disruptiva**. Des de la seva perspectiva, proposa plantejar-se els reptes com a revolució, un canvi a un nou ordre de coses que altera l'anterior, una idea de revolució que trasllada una idea de conflicte. Per a ell, el primer topall que tenim per transformar el model és de tipus legal, cal canviar les regles de joc anteriors. **El motor del canvi és la necessitat**. La innovació l'adopta qui està disposat a canviar, l'actitud real de canvi és la necessitat. S'ha de ser molt extraordinari, quant les coses van bé no es fan grans canvis. Tu canvis per que no te'n surts, estàs a punt de tancar... Cal **esforçar-se en els que volen canviar i no posar esforços a qui no té predisposició a canviar, això es resol amb teràpia. En els moments d'innovació acostuma a haver-hi art**. Els que van viure els anys 60, IBM deia que hi hauria pocs ordinadors i grans. Van ser el moviments artístics *undergrounds* que amb mentalitat revolucionària van propiciar el *personal computing*, ordinador per tothom. Són les comunitats creatives les que s'han imaginat les coses des d'un altre angle. Hi ha una mirada desinhibida de l'artista vers la de l'enginyer. **Cal crear entorns híbrids on es barregi creativitat i enginyeria**. Tirem molt d'enginyeria i poca filosofia a les escoles. La revolució dels processos de canvi passa per canviar el marc legal, més advocats per fomentar la innovació i més creativitat *underground*.

La següent en parlar va ser la **Liliana Arroyo**. Seguint el fil que havia deixat el Genís, va incidir en que **l'art ens fa visible allò invisible** i que cal que ens facin emergir allò que ens estan amagant, ja que poques vegades podem sortir del relat establert. Al seu parer, **la innovació és mèrit de qui ho secunda**, el que fa que una innovació sigui aplicada i que la comunitat se'n pugui beneficiar és el que defineix que sigui una idea pionera. El relat que tenim de les eines digitals té molt a veure amb una mirada molt neoliberal. No oblidem que **la inversió pública necessita retorn social**. Hi ha emergència de grans titans digitals, que ens afecta a nivell de salut mental o monopolis que la pandèmia mundial han fet créixer. Per això, és important que els fons europeus estiguin lligats a un projecte polític. Cal **orientar la innovació per que generi una mirada comunitària des de**

l'equitat. Assenyala lliçons que la digitalització ens ha ensenyat i que ha comportat canvis progressius o disruptius. Primer, **una xarxa de diferents nodes amb connexió global.** La digitalització és allò que fèiem abans però amb les eines actuals que ens permeten replantejar la forma com ens comuniquem, els fluxes de participació. Amb les eines de les plataformes podem replantejar-nos els altaveus, com el #MeToo, els moviments socials poden generar comunitat més enllà del seu àmbit de distribució. Segon, **la col·laboració i la conversa es d'anada i tornada:** la televisió és en una única direcció, als mitjans digitals es pot conversar, això comporta que tenim alguna cosa a dir. És molt transformador lligar el projecte polític amb les noves realitats. Sigui meta vers o el que sigui la nova paraula de torn. **Cal canviar el paradigma de la digitalització d'eficiència i velocitat per lligar-ho amb la diversitat i la creació,** en interacció entre les unes amb les altres. Les podem connectar amb les cures, va de persones i va de vincles. Aquesta transformació digital ha d'anar als vincles, en societats molt polaritzades. La cohesió està malmesa a casa nostra. Venim d'una pandèmia de distanciament físic que ha comportat distanciament social, ens hem creuat amb menys diversitat. Es una oportunitat molt bona per recosir, posar al centre les cures, el be comú i una societat que sap on va.

En tercer, va prendre la paraula en **Jordi Marin** que va aportar la seva visió empresarial. Assenyala els 5 grans eixos de treball de la UE per inserir el país en l'era digital. Entre ells, parla de capacitat digital, d'infraestructures d'alt nivell per a la competitivitat de ciutadania i empreses. Parla d'empreses i negocis, el 75% e les empreses han d'adoptar tecnologies disruptives. Parla d'empreses emergents, unicorns i ecosistemes innovadors. Parla de governs i de la necessitat de digitalitzar els serveis públics 100% en línia. I de drets de ciutadania. Aquest és el marc de canvi en el que ha de fer una empresa per a ser competitiva i aprofitar la disrupció tecnològica, tenint en compte que l'important són les persones. **Hi ha resistència al canvi, de competir de manera diferent.** Posa en consideració quatre elements. Primer, oportunitats de personalització per a una nova relació amb els clients. El lligam amb el client, no com anuncis a la televisió, sinó com una conversa en que el client participi. Això és una oportunitat. Segon, l'empresa necessita transformar-se i fer coses diferents en la manera de treballar, com ara incorporar la perspectiva de col·laboració i de comunitat. Aquestes eines faciliten treball en xarxa, col·laborativament, i permet també incorporar altres elements externs i altres empreses amb les que es pot col·laborar. Cal treballar diferent i flexibilitzar estructures. Tercer, l'eficiència operativa i la digitalització són bàsiques per al coneixement i les persones per treballar en xarxa de manera més àgil i eficient a través de la mecanització i la digitalització. Robotització dels processos per fer-ho més eficient. Quan tot això ho tinguem, **quan haguem canviat la relació amb el client i haguem fet el canvi en la manera de treballar, llavors serà el moment de plantejar nous models de negoci** i noves maneres de fer. Les empreses s'estant donant compte que han de donar noves respostes al mercat. Una estratègia empresarial que tingui a veure amb tot això és imprescindible per crear nous models de negoci.

El següent en intervenir és el **Lluís Juncà**, director general d'Innovació, per donar el punt de vista des del Departament d'Empresa. Explica que el pressupost que es dedica a Recerca Desenvolupament i Innovació són 827 milions d'euros, del qual la part dedicada pròpiament a Innovació és de 49 ME. Això és una tònica que fa dos dècades, que fa que siguem on som. **L'estratègia real és dotar relativament bé la ciència però no la innovació.** S'ha fet un gran creixement pressupostari en el sistema universitari i científic però no s'ha fet en la transferència pràctica. Cal un canvi profund d'inèrcia, cal destinar-hi molts més recursos. La ciència ha d'acabar arribant al mercat. Fa falta una aposta clara per dedicar-hi els recursos. **La innovació no la podem acceptar de forma acrítica,** s'ha d'avaluar i saber si ens dona un resultat positiu per a la societat. No està escrit enlloc que la innovació per si mateixa sigui bona, cal responsabilitat que ens assegurí que la innovació ens porti a un lloc millor. Una idea de Harari és que la ciència es incapaç de saber que fer amb els seus descobriments. Quan l'administració intenta posar-hi curs està mal vist per ingerència de l'esfera pública. **La intervenció pública és molt necessària,** la ciència per si sola no pot establir les prioritats. Cal canalitzar els valors. Hi ha un corrent acrític que diu que qualsevol innovació en l'automoció és bo, com el cotxe autònom, intensiu en intel·ligència artificial. Ens hem de preguntar com millorem la mobilitat amb cotxe o fer espais públics més agradables i més segurs. Ens ho hem de plantejar a cada onada de canvi tecnològic. Els més revolucionari és que hi hagi

menys cotxes. L'administració hi té un paper clau. **Fomentar les start-up és una bona forma per afavorir la innovació i contaminar la resta d'empeses del país.** El repte des d'Acció es veure com seleccionem el tipus d'empeses que tinguin un impacte més clarament beneficiós per la ciutadania. Per exemple, no és el mateix promoure un market place de matalassos o una start-up que està a punt de curar el càncer de forma genèrica. Són dos start-up que estant molt bé però s'ha d'ajudar a la segona. Hem de prendre decisions a l'hora de fomentar la innovació.

La següent en intervenir és la **Núria Espuny** que dóna el punt de vista de l'administració pública. A parer seu, cal **un canvi de model de l'administració pública per fer una administració de país.** Innovar va de repensar les coses des de zero, fer les coses diferents, no va de tecnologia. Tot es fa amb tecnologia, és obvi, **la transformació digital va de noves formes de pensar i de fer.** Hem de fer una revolució que consisteix en intentar veure quines noves maneres de fer volem per una administració de país. S'hauria de pensar en una administració de país. Un gran fre és l'organització en si. **La transformació de l'administració vol dir posar el ciutadà al centre,** per que el ciutadà ha de saber on s'ha de presentar, si existeix una subvenció, si hem de donar papers i dades que s'han generat mil cops, un argot administratiu difícil d'entendre. **Cal una veritable transformació, una revolució.** Hem de tenir molt bona coordinació entre administracions, frontal únic, dades comunes, **un canvi cultural de les administracions en benefici de la ciutadania.** El millor tràmit és el que el ciutadà no ha de fer. Calen canvis normatius, l'administració ha de millorar en proactivitat. Hi ha determinats tràmits que ciutadans no saben ni que existeixen. Si es facilita, es dona un equilibri social més just. Hem de facilitar el tràmit, sinó es pot fer proactivament, que sigui el més fàcil possible. Encara es treballa amb formularis pdf que genera dificultats a molta gent. Hem de millorar en certificats digitals, un llenguatge més entenedor i suport a la tramitació. S'ha d'intentar dissenyar **una administració de país posant el ciutadà al centre i amb col·laboració mútua** en que el ciutadà ajudi a millorar el servei i tràmit. La transformació és un canvi cultural que s'ha de fer internament i externament. El canvi cultural ens hi porta. **Les dades són necessàries per fer la transformació,** per a millorar la proactivitat, etc. Fins ara es feien analítiques descriptives, cal anar a una analítica preventiva i prescriptiva. Cal passar de la desconfiança de la ciutadania amb l'administració, cedint les dades al sector privat i sent reticents amb l'administració pública. Les dades són per donar millor servei i noves necessitats que aniran apareixent.

Finalment pren la paraula la **Jordina Freixanet** que aporta la seva visió des de l'òptica municipal. Tal com assenyala, **al món local la necessitat de transformació digital ha vingut sobretot per la covid,** en el que s'ha avançat en transformació digital però amb normativa actual. S'ha de focalitzar una transformació total, una revolució, a l'administració de tanta garantia processal del sector públic fa que s'arribi tard a qualsevol repte que es plantegi. En aquest període, s'ha fet acompanyament des de les administracions per a fer tots els tràmits, però cal més capacitació de la ciutadania, empreses i autònoms. Actualment és un laberint fer qualsevol tràmit. **Hi ha necessitat de desburocratitzar,** de canviar lleis. Per fer un tràmit s'han de fer informes i que s'han de fer cada any, per exemple els informes de vulnerabilitat. És imprescindible **facilitar el canvi en els treballadors públics,** que tenen moltes idees i ganes de fer coses, per tal que les seves habilitats es puguin potenciar i aflorar nous perfils. La contractació pública està sent un fre als canvis tecnològics. Per fer un nou conveni amb una empresa calen 9 mesos, la llei de contractes no permet la compra d'innovació pública. **Tenim un repte molt important en la compra d'innovació pública,** queda molt temps a l'espera. La Jordina afegeix unes reflexions. Primer, s'ha de passar a les **oficines intel·ligents on les persones expliquen els problemes i surten amb solucions,** amb un gestor de capçalera que et digui els tràmits que puguis tenir, una persona de referència a l'administració pública. Segon, cal una reforma legal en un món tant canviant. A Catalunya encara està vigent la llei de 1989, altres lleis més innovadores són del 2011. Cal derogar lleis que encara hi són i que caldria reformar. Tercer, calen bancs de recursos digitals públics. És complicat tenir bones eines, les eines que funcionen bé haurien d'estar disponibles. Els ajuntaments són un banc de dades per excel·lència però és molt difícil fer una tramitació proactiva. Per que no arriba directament el carnet de biblioteca quan tens 12 anys? **Cal impulsar la transformació digital amb digital twins,** com tenir el teu bessó digital tecnològic per innovar i tenir una cartera de serveis millor.

Conclusions

Després d'un torn obert de paraula, van prendre la paraula per al torn de conclusions l'**Eva Jané**, presidenta de la sectorial d'Universitats, Recerca i Innovació, i el **Sergi Marcen**, president de la sectorial de Societat Digital.

En primer lloc, l'Eva Jané va concloure com **la transformació digital està canviant la política, la informació, la comunicació i més encara, la dimensió dels problemes socials**. Cal posar el focus en els reptes d'aquesta innovació tecnològica. Però, dins del nou paradigma de la necessitat de transitar cap aquest procés, hi ha una part important de la ciutadania que no ha pogut fer-ho o a la que li ha estat realment difícil a causa de l'existència de desigualtats tecnològiques. Per això, és avui més que necessari, cal plantejar una política d'esquerres cohesionada i justa en aquest àmbit, i pensar en una única **estratègia amb el binomi transformació tecnològica versus l'humanisme digital**. O sigui, la necessitat de donar valor a les persones per sobre de la tecnologia per millorar el seu benestar personal i per tant, social. Hem de promoure polítiques que impulsin el coneixement digital per a tota la ciutadania a nivell territorial, amb l'objectiu d'oferir les mateixes oportunitats per a tothom sense deixar ningú enrere. Les desigualtats digitals entre territoris són un fet que trobem als nostres municipis. Entre les quals:

1. **Desigualtats educatives:** La pandèmia ha donat lloc a la 'normalització' dels models híbrids de presencialitat a les aules i ha demostrat l'existència de desigualtats en l'accés a l'educació.
2. **Bretxa digital o tecnològica:** en molts municipis es varen detectar diferències rellevants entre barris, sobretot en funció del nivell de renda. I el principal repte no està en les infraestructures sinó en les persones, que precisen d'acompanyament i suport per no quedar excloses.
3. **Teletreball:** El teletreball sorgeix com un altre dels grans reptes actuals. Però tot i els beneficis que a priori pugui portar el treball a distància, també comporta una sèrie de riscos: les jornades intensives, la conciliació familiar, i tots els que deriven directament de la bretxa digital ja esmentada, que caldrà tractar des del punt de vista ètic, econòmic jurídic i social.
4. **Bretxa de gènere:** Tot just ahir 11F era el dia internacional de la nena i la dona a la ciència i la tecnologia.

En conclusió, la jornada ha de servir per fer una **reflexió global envers l'impacte de la transformació tecnològica, tot posant l'accent en què les desigualtats no coneixen d'àmbits ni de fronteres**. Per aquesta raó, si volem aconseguir uns municipis que transitin cap a una transformació tecnològica plena sense deixar ningú enrere, necessitem eines de planificació territorial transversals que tinguin en compte als sectors més vulnerables i fer abans una reflexió sobre el concepte de la bretxa digital, lligat a la bretxa social i de gènere. A curt termini **caldrà promoure un nou contracte tecnològic que agrupi els diferents actors de la quintuple hèlix** (societat civil, administració pública, universitats i recerca, teixit productiu i mitjans de comunicació) i que garanteixi que la transició digital no sigui un factor més de desigualtat social i promogui la revolució que s'ha comentat aquest matí. I, aquest, hauria de ser el punt de partida per establir les bases d'uns **municipis transformadors i innovadors tecnològicament, cohesionats i republicans**.

I en segon lloc, pren la paraula en **Sergi Marcén** per reblar les conclusions posant l'accent en l'humanisme digital. A parer seu, **Esquerra Republicana ha de liderar la transformació digital de país**. Estem en línia amb els reptes europeus, green deal i digital transition. Hi ha diferents formes d'aconseguir les fites amb un model basat en benefici de la ciutadania en el que ens hem de plantejar quines són les polítiques públiques que hem de fer afrontant les amenaces del món digital. Aquestes amenaces són producte de la nostra societat, un model de caire neoliberal al servei del capitalisme, no de les necessitats socials. **Cal una visió d'esquerres per tal de posar les tecnologies digitals al servei de la ciutadania i de la societat**. També per un desenvolupament

econòmic més sostenible. Per la disrupció tecnològica cal tenir en compte que l'autènic fet disruptiu es el mateix humà. **La base és l'humanisme tecnològic**, la tecnologia no és un fi per si mateix, sinó en benefici de la ciutadania i per la igualtat d'oportunitats. Aquesta transformació és inèdita.

Cloenda

Finalment, pren la paraula la **Marta Vilalta**, secretària general adjunta d'Esquerra Republicana, que comença fent un agraïment a tots els participants de la jornada. De totes les idees exposades ella en remarca unes reflexions. Primer, que en la dinàmica del dia a dia, d'urgència i immediatesa, no es permet reflexionar sobre tot allò del que estem fent i volem aconseguir, plantejar què volem i com ho volem fer per aconseguir el canvi positiu. L'argument de sempre s'ha fet això l'hem de desmuntar. Com podem fer aquest acompanyament en general per poder innovar i transformar? **Tenim el compromís de transformar, no només de gestionar millor**, sinó de fer les coses diferents, això va lligat als valors republicans. Ens hem de marcar el compromís de transformar per poder aplicar les 4 grans transformacions republicanes (lila, verda, social i democràtica). Al pla de govern hi ha un eix de les polítiques digitals i emprenedores que està impregnat de la transformació digital. Hi ha una voluntat intrínscita de transformar. Què podem fer per a que les coses siguin diferents? També cal canviar l comportament, l'actitud, res de conformisme i ser crítics, conèixer la realitat per poder-la canviar. Finalment, **crear ecosistemes com a factor bàsic per a la innovació**. Hem de ser el màxim d'oberts i no estar tancats en nosaltres mateixos. És la nostra manera de voler ser. Cal generar sinergies, poder créixer, treballar obertament, tenint la diversitat com a riquesa, amb voluntat de cooperació i treballar en xarxa. Volem uns **Països Catalans com a país en xarxa, integrador, divers, amb un ecosistema d'interacció entre agents, treballar de forma cooperativa, per trobar les maneres d'innovar i ajudar la gent**, ser útils en la recerca per la igualtat de persones i territoris. Volem fer les coses diferents i posar-ho al servei de tothom. Esquerra Republicana té el compromís i el convenciment que aquest és el camí que hem de transcórrer conjuntament. El país està ple de talent, existeix un ecosistema i hem de seguir tirant endavant.

Francesc Sánchez

Tècnic de polítiques sectorials

acciopolitica@esquerra.cat